

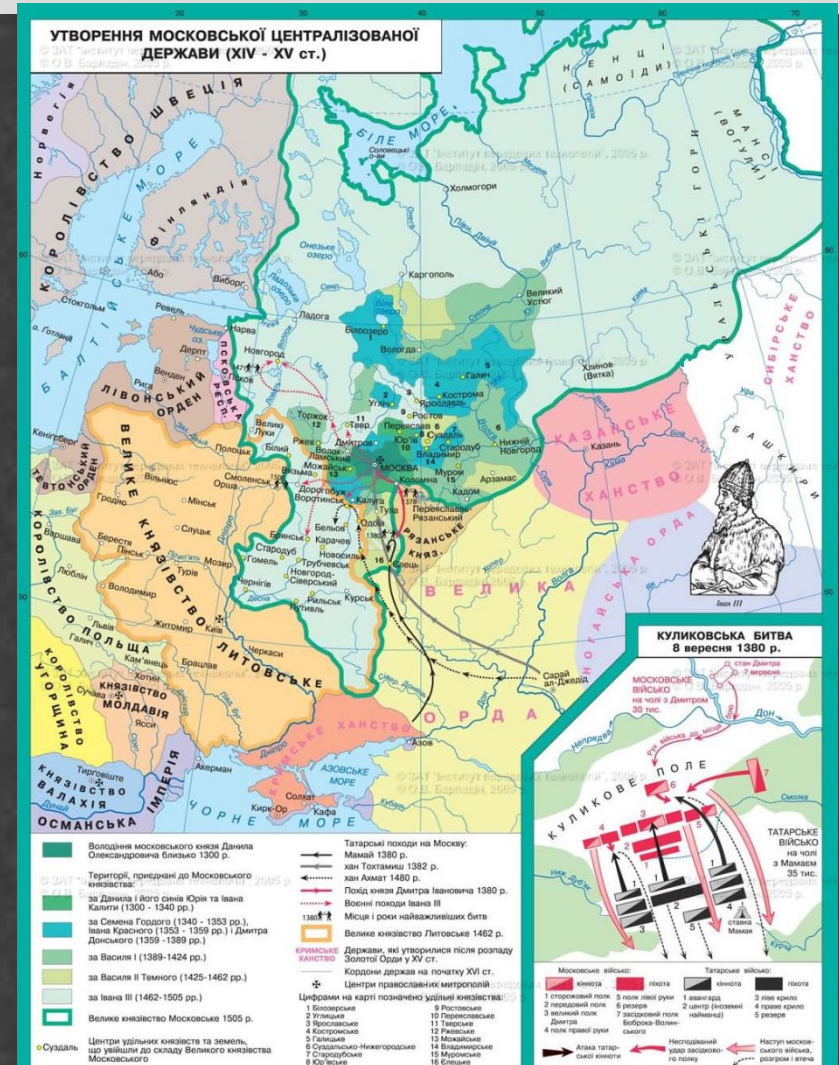
МОСКОВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО

ПІДГОТУВАЛА УЧЕНИЦЯ 7-В КЛАСУ

ЛЯШУК ЯНА

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

- За Івана III, що став співправителем Московської держави ще за життя батька, Василя Темного, тривало збирання земель "під руку" Москви. Цей московський князь приєднав Ярославль (1463 р.), Ростов (1474 р.), Твер (1485 р.). В'ятку (1489 р.), ліквідував незалежність Великого Новгородського боярства і переселив їхніх власників в центральні райони.
- З 1476 р. Іван III припинив виплачувати данину Орді. А 1480 р. майже безкровне закінчилося протистояння росіян і ординських військ біля однієї з приток Оки — "стояння на Угрі", визначивши остаточне звільнення Русі від васальної ординської залежності.
- Іван став фактичним творцем Московської держави. Саме він заклав основи російського самодержавства, не тільки значно розширивши територію країни (до її складу увійшли землі марі, мордви, комі, карелів та ін.), а також укріпив її політичний устрій і державний апарат, значно зміцнив міжнародний престиж Москви.

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Правив у державі князь, влада якого впродовж XIII-XV ст. посилювалися. Він спирався на військову дружину та церкву, яка бачила в сильній князівській владі порятунок від безладу в суспільстві. Всі піддані вважалися його слугами. Влада Великого московського князя Івана III так зросла, що він уже називав себе самодержцем та «божою милістю государем всія Русі». Іван III запровадив при дворі пишній візантійський ритуал, зробив гербом Московської держави візантійський герб-двоголового орла.

При Великому князі існував дорадчий орган із представників знаті-Боярська дума. Вона була вельми впливовою, до її порад прислухався навіть Іван III.

Великокнязівським двором (передусім скарбницею та канцелярією) керували дворецькі і підлеглі їм дяки, містами й землями-кнжі намісники. Наприкінці XV ст. виникли перші «приказки» – своєрідні міністерства. З*явилися єдині для всієї країни закони – «Судебник» Івана III.

Судова влада над селянами належали власникам маєтків- поміщикам (панам).

ХАРАКТЕР ВЛАДИ МОНАРХА

З самого раннього періоду Московського князівства можна охарактеризувати владу монарха як деспотичне самодержавство (необмежена монархія - вся влада належить князю, а згодом царю), яку московські князі запозичили у Золотої Орди, отримавши саме у неї право на управління Московським князівством.

СУСПІЛЬСТВО

- Населення складалося з селян, великих, середніх і дрібних землевласників, духовенства, городян.
- Князям, монастирям і боярам належали вотчини-великі маєтки, що були їхньою власністю. Середні й дрібні служилі люди одержували від князя як плату за службу дрібніші маєтки-помістя. Помістя надавалися не у власність, а лише на період служби.
- Важливу роль в житті суспільної верхівки відігравало місництво. Воно визначало, хто на яку посаду може претендувати, кому бути ближчим до князя в його почті тощо. Місництво залежало від знатності роду та заслуг предків. Отож при призначенні на посаду враховувались не ділові якості претендента, а його родовід. З'ясувати, хто знатніший, часом було дуже важко.
- Суспільне життя в селах і містах було неспокійним. Бунти селян і міських низів стали в ній звичайним явищем.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

- Утворення єдиного централізованого держави прискорило соціально-економічний розвиток країни. Виникали нові міста, розвивалися ремесло і торгівля. Йшла спеціалізація окремих районів. Так, Помор'я поставляло рибу та ікру, Устюжна - металеві вироби, з Солі Камської везли сіль, з заокських земель - зерно, продукти тваринництва. У різних районах країни йшов процес формування місцевих ринків. Розпочався і процес формування єдиного загальноросійського ринку, але він розтягнувся на тривалий час і в основних рисах склався лише до кінця XVII ст. Остаточне його завершення відноситься до другої половини XVIII ст., Коли при Єлизаветі Петрівні були скасовані ще зберігалися внутрішні митні збори.
- Таким чином, на відміну від Заходу, де освіта централізованих держав (у Франції, Англії) йшло паралельно складанню єдиного загальнонаціонального ринку і як би увінчує його формування, на Русі утворення єдиного централізованого держави сталося раніше, ніж склався єдиний загальноросійський ринок. І це прискорення пояснювалося потребою у військовому і політичному об'єднанні російських земель для звільнення від іноземного поневолення і досягнення своєї незалежності.